

KORKUT ATA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Uluslararası Dil, Edebiyat, Kültür, Tarih, Sanat ve Eğitim Araştırmaları Dergisi

The Journal of International Language, Literature, Culture, History, Art and Education Research

Sayı/Issue 18 (Ekim/October 2024), s. 145-163.

Geliş Tarihi-Received: 19.10.2024

Kabul Tarihi-Accepted: 28.10.2024

Araştırma Makalesi-Research Article

ISSN: 2687-5675

DOI: 10.51531/korkutataturkiyat.242

Türkçe Öğretimine Yönelik Kaynak Kitaplarda Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımları*

Measurement and Evaluation Approaches in Resource Books for Turkish Language Teaching

Fatma Nur DOĞAN**
Ahmet Turan SİNAN***

Öz

Türkçe öğretimi; dinleme, konuşma, okuma ve yazma temel dil becerilerinden oluşan çok boyutlu bir alandır. Bu beceriler birbiriyle sıkı ilişki içerisindedir. Dinleme becerisi gelişmeden konuşmanın, okuma öğrenilmeden yazmanın öğrenilememesi bu ilişkinin niteliğini somutlaştırmaktadır. Beceriler arasındaki bu çok yönlü ilişki Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme uygulamalarını çeşitlendirmeyi de zorunlu kılmaktadır. Bu noktada karşımıza farklı bakış açıların ürünü olan Türkçe öğretimi kitapları ve bu kitaplarda yer alan ölçme ve değerlendirme uygulamaları çıkmaktadır. Bu araştırmanın amacı doğrudan Türkçe öğretimi üzerine yazılmış 12 kaynak kitabı ölçme ve değerlendirme yaklaşımları bakımından incelemektir. Araştırmada ele alınan 12 kitap nitel araştırma desenlerinden doküman analizi yöntemiyle ölçme ve değerlendirme yaklaşımları bakımından çözümlenmiştir. Bu bağlamda öncelikle kitaplardaki ölçme ve değerlendirme bölümü ele alınan konu başlıkları açısından sınıflandırılmıştır. Konuların dağılımı belirlenmiş, ortak bir biçimde ele alınan başlıklar bir araya getirilmiş ve tablo hâlinde sunulmuştur. Daha sonra bu konu başlıklarının kitaplar arasında içerik bakımından farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Böylece hem kitaplarda benimsenen ölçme ve değerlendirme yaklaşımları hem de bunların benzerlik ve farklılıkları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Araştırma dil eğitiminde önemli bir yeri olan Türkçe öğretimi kaynak kitaplarının ölçme ve değerlendirme yaklaşımları hakkında bir çerçeve belirlemesi bakımından önemlidir.

Anahtar Sözcükler: Türkçe, Türkçe öğretimi, ölçme ve değerlendirme, kaynak kitap.

Abstract

Turkish language teaching is a multidimensional field consisting of basic language skills of listening, speaking, reading and writing. These skills are in close relationship with each other. The fact that speaking cannot be learned without the development of listening skills and writing cannot be learned without learning to read concretizes the nature of this relationship.

* Bu çalışma, ikinci yazar danışmanlığında hazırlanmış olan "Türkçe Öğretimi Üzerine Yazılan Kaynak Kitaplardaki Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımları" adlı doktora seminerinden üretilmiştir.

** Dr., e-posta: fatmadgn1414@gmail.com, ORCID: 0000-0001-7933-9741.

*** Dr. Öğr. Üyesi, Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, e-posta: atsinan35@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1208-7724.

This multifaceted relationship between skills makes it necessary to diversify measurement and evaluation practices in Turkish language teaching. At this point, we come across Turkish language teaching books, which are the product of different perspectives, and the measurement and evaluation practices in these books. The aim of this study is to analyze 12 sourcebooks written directly on Turkish language teaching in terms of measurement and evaluation approaches. The 12 books were analyzed in terms of measurement and evaluation approaches by document analysis method, one of the qualitative research designs. In this context, first of all, the measurement and evaluation sections in the books were classified in terms of the topics covered. The distribution of the topics was determined, the common topics were brought together and presented in a table. Then, it was examined whether the content of these topics differed between the books. Then, it was examined whether the content of these topics differed between the books. Thus, both the measurement and evaluation approaches adopted in the books and their similarities and differences were tried to be revealed. The research is important in terms of determining a framework about the measurement and evaluation approaches of Turkish language teaching resource books, which have an important place in language education.

Keywords: Turkish, teaching Turkish, measurement and evaluation, course book

1. Giriş

Dil; insanlar arasında iletişim kurmayı sağlayan, göstergeler dizgesinden oluşmuş doğal bir sistemdir. Ana dili ise bireylerin öncelikle anne karnında, dünyaya geldikten sonra da içinde buldukları yakın çevrede edindikleri ilk dildir. Dilin en önemli niteliklerinden biri insana özgü bir yeti olmasıdır. Bu yeti sağlıklı her bireyde doğuştan bulunmakta ve ona hayatı boyunca eşlik etmektedir.

Ülkeler, devamlılıklarını sağlayabilmek adına hem dil öğretimine hem de ana dillerinin etkili ve verimli bir biçimde öğretilmesine oldukça önem vermektedirler. Dil öğretimi; her seviyede dinleme, konuşma, okuma, yazma ve dil bilgisi etkinliklerini kapsayan çok yönlü bir süreçtir (Ateş, 2019, s. 3). Bu süreç, adı geçen temel dil becerilerinin bireylere kazandırılması amacıyla yürütülmektedir. Dil öğretimi ile okuduklarını ve dinlediklerini anlayabilen, anladıklarını doğru bir biçimde başkalarına aktarabilen, sağlıklı iletişim kurabilen, dilinin inceliklerinin ve kullanım olanaklarının farkında olan bireyler yetiştirmek amaçlanır. Bu amaçların bireylerde gerçekleşme düzeyini tespit etmek için ise verilen eğitimin ölçülmesine ve değerlendirilmesine ihtiyaç vardır. Çünkü eğitim alanındaki ölçme ve değerlendirme uygulamalarıyla öğrenmelerin niteliği ölçülür, değerlendirilir ve eğitim paydaşlarına anlamlı geri bildirimler verilir (Demirtaşlı, 2017, s. 13). Bu durum eğitimin belirlenen amaçlarına ulaşılıp ulaşılmadığını somut bir biçimde görmeye olanak tanır.

Ülkemizde dil öğretimi kapsamında Türkçe dersi işlevsel bir role sahiptir. Türkçe dersinin amaçlarını öğrencilerin anlama ve anlatma ile dil bilgisi güçlerini geliştirmek, öğrencilere okuma ve dinleme zevki ve alışkanlığı kazandırmak, öğrencilerin zengin sözcük hazinesine sahip olmalarını sağlamak; Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma becerisi kazandırmak, Türkçeyi sevdirmek şeklinde özetlemek mümkündür (Öz, 2011, s. 2). Bu beceriler gerek dil öğretiminin gerekse de bütün öğrenmelerin temelidir. Bu öğrenmelerin gerçekleştirilebilmesi için de Türkçe öğretimi alanında hazırlanmış kaynak kitaplara ihtiyaç duyulur. Kaynak; bir şeyin çıktığı yer, araştırma ve incelemede yararlanılan belge şeklinde çeşitli biçimlerde tanımlanmaktadır (*Türkçe Sözlük*, 2005, s. 1118). Türkçe öğretimi kitapları da bilgiye birinci elden ulaşmayı kolaylaştırmaları bakımından başat kaynaklardır. Bu kaynaklar aynı zamanda farklı çalışmalara da dayanak olmaları bakımından Türkçe öğretimi alanında oldukça önemli bir yere sahiptir. Bununla birlikte Türkçe öğretiminde etkili bir öğrenme ortamı oluşturmak ve hedeflere erişim seviyesini tespit etmek için ise belirli zamanlarda uygulanması gereken ölçme ve değerlendirme uygulamalarına ihtiyaç vardır (Göçer, 2018). Çünkü belirlenen hedeflere

ne düzeyde ulaşıldığının tespit edilmesi, yeni öğretim uygulamalarının da yönünü belirleyecektir. Bu konunun en geniş biçimde yer bulduğu kaynaklar ise doğrudan Türkçe öğretimine yönelik hazırlanmış kitaplardır. Öyle ki bu kitaplar aracılığıyla Türkçe öğretiminde benimsenen ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarına, ölçme ve değerlendirme araçlarına, ölçme ve değerlendirmenin nasıl olması gerektiğine ilişkin belli başlı bilgilere ulaşmak mümkündür.

1.1. Ölçme ve Değerlendirme

Ölçme, bir özelliğin gözlemlenerek gözlem sonuçlarının sayı veya başka sembollerle ifade edilmesidir (Özer Özkan, 2019, s. 3-12). Başka bir deyişle bir şeyin herhangi bir özelliğinin veya bir niteliğinin belirlenmesi, tespit edilmesine ölçme denmektedir (Semerci, 2009, s. 2). Bir duvarın yüksekliğinin 300 cm olarak belirlenmesi, sınıftaki öğrencilerin sayısının 35 bulunması, oda sıcaklığının 20°C'yi göstermesi gibi işlemler birer ölçme işlemidir. Görüldüğü üzere ölçme, bir varlığı veya bir varlığa ait özellikleri uygun araçlar kullanarak tespit etmek ve elde edilen sonuçları bir birim cinsinden ifade etmektir (Gümüş, 1976, s. 21). Herhangi bir şeyin derecesini veya miktarını saptama yoludur. Bu ölçme işlemi ile birçok şeyin sayısal büyüklüğü hakkında fikir sahibi olmak ve kesinlik taşıdığı için bunlar üzerinde anlaşmak kolaylaşmaktadır.

Değerlendirme ise ölçümlerden karşılaştırmalar yaparak bir anlam çıkarmak, ölçülen nesnelere hakkında bir değer yargısına ulaşmak, bir yargılamada bulunmaktır (Tekin, 2007, s. 39). Ölçme işlemi olmadan değerlendirmenin varlığından söz edilemez. Ancak değerlendirme, ölçme sonucu hakkında bir karara varabilmek için tek başına yeterli değildir. Ölçmede var olan bir durum ortaya çıkarılır, değerlendirmede var olan bu durumun yeterli olup olmadığı ile ilgili bir karar verilir (Tüysüz, 2018, s. 12). Bu sebeple eğitim sisteminde değerlendirme oldukça önemlidir. Çünkü eğitim ve öğretim programlarıyla ulaşılması hedeflenen amaçlara ulaşıp ulaşılmadığı ancak öğrencilerin başarılarının değerlendirilmesiyle mümkündür. Eğitimde yapılan değerlendirmeler de ya öğrenmelerin ya da öğretimlerin değerlendirilmesi gibi belli amaçlar için yapılır (Atılğan, 2009, s. 351). Böylelikle öğrencilerin ne derece öğrendikleri, nasıl öğrendikleri, nasıl daha iyi öğrenebilecekleri; eksik kalan ya da aksayan öğrenmeleri ve aksayan öğretim uygulamaları tespit edilmiş olunur. Bu durum bir nevi eğiticiye eğitim sürecinde bulunulan yeri göstermeye yarar.

1.2. Türkçe Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme

Her alanda olduğu gibi eğitim alanında da ölçme ve değerlendirme uygulamalarından sıklıkla faydalanılmaktadır. Hatta ölçme ve değerlendirme, eğitim ve öğretimin ayrılmaz bir parçası olarak kabul edilmektedir. Eğitimdeki ölçme ve değerlendirme uygulamalarıyla hem eğitimin eksik ve aksayan yönleri belirlenir hem de bunların giderilmesine yönelik çalışmalar yapılır. Bu da daha etkili ve verimli öğretimlerin ve öğrenmelerin gerçekleştirilmesini sağlar.

Türkçe dersi bilindiği üzere programın belirlediği amaçlara ulaşmak için öğrenciye çeşitli bilgi, beceri ve davranışları kazandıran ve bu sebeple çeşitli etkinlikleri içeren çok boyutlu bir derstir (Calp ve Calp, 2016, s. 230). Bu etkinliklerin uygulanma biçimi sınıftan sınıfa, okuldan okula hatta bölgeden bölgeye değişiklikler gösterebilmektedir. Bu durum öğrenme yaşantılarında farklılıkların oluşmasını da beraberinde getirmektedir. Çünkü her derste olduğu gibi Türkçe dersinde de ulaşılacak istenen hedefleri bir öğrenciye veya bütün öğrencilere aynı düzeyde edindirmek mümkün değildir. Bireysel farklılıklardan ötürü her öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyi, ilgi ve yeteneği, öğrenme ihtiyacı ve hevesi birbirinden farklıdır. Bu da öğrencinin belirlenen

hedefler karşısındaki durumunun belirli zamanlarda belirli ölçme işlemleriyle tespit edilmesi, alınan sonuçlardan hareketle birtakım kararlar verilmesi ve yeni düzenlemelere gidilmesi gereğini ortaya çıkarmıştır. Bu kapsamda Türkçe öğretiminde de ölçme ve değerlendirme uygulamalarından yararlanılmaktadır.

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019) bireysel farklılıkları dikkate alan öğrenci merkezli bir ölçme ve değerlendirme anlayışı benimsenmektedir. Programın bu anlayışı öğrencilerin bilgi ve becerilerini ölçmede farklı ölçme ve değerlendirme yöntemlerini kullanmayı gerekli kılmaktadır (Kavcar, Oğuzkan ve Hasırcı, 2016, s. 132). Bu sebeple Programda (2019) değerlendirme sürecinde azami çeşitlilik ve esneklik anlayışıyla hareket edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu doğrultuda programda Türkçe dersindeki ölçme ve değerlendirme uygulamalarının sürecin başında, süreçte ve sürecin sonunda olmak üzere sürekli bir biçimde gerçekleştirilmesi gerektiğinin altı çizilmektedir. Sürecin yanında sonuç odaklı ölçme ve değerlendirme anlayışının da benimsenmesi gerektiği belirtilmiştir.

Alan yazında Türkçe öğretimine ilişkin birçok kaynak kitap bulunmaktadır. Bu kaynak kitaplar; temel dil becerilerinden öğrenme-öğretme süreci uygulamalarına, öğrenme etkinliklerinden ölçme ve değerlendirmeye değin geniş bir konu alanına sahiptir. Bu konu alanlarından ölçme ve değerlendirme ise geçmişten günümüze kadar hemen hemen bütün Türkçe öğretimi kitaplarında en sık ele alınan konulardan biridir. Bu kitaplarda çoğunlukla benzer, yer yer de farklı uygulama yollarıyla Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme konusu işlenir. Türkçe dersinin ölçme ve değerlendirmesinde de farklı bakış açılarını yansıtan bu kitaplara başvurmak gerekmektedir. Çünkü Türkçe öğretimi çok boyutlu bir alan olduğu için ölçme ve değerlendirmede çeşitli uygulamalara başvurmayı ve çoklu bir değerlendirme yapmayı zorunlu kılmaktadır. Bu kapsamda alan yazında bulunan kaynak kitapların ölçme ve değerlendirme yaklaşımları bakımından analiz edilmesi, Türkçe öğretimi uygulamalarına yön vermesi açısından önemli bir durumdur. Alan yazında Türkçe öğretimi kaynak kitaplarındaki ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarının analizine yönelik herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu eksikliğin Türkçe öğretimi kaynak kitaplarındaki ölçme ve değerlendirme konusunun incelenmesi ile giderilebileceği düşünülmektedir. Bununla birlikte çalışmanın Türkçe öğretmenleri, Türkçe öğretmeni adayları ve Türkçe öğrencilerine ölçme ve değerlendirme uygulamaları açısından yol göstermesi beklenmektedir.

1.3. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın genel amacı Türkçe öğretimi alanında yazılmış kaynak kitapların ölçme ve değerlendirme bölümlerini incelemek ve karşılaştırmaktır. Bu genel amaçtan yola çıkılarak aşağıdaki alt amaçlar oluşturulmuştur:

1.3.1. Alt Amaçlar

1. Kitaplar, bölümlendirme veya konu başlıkları açısından nasıl bir görünüm sergilemektedir?
2. Kitaplar arasında bölümlerin ve konuların içerikleri bakımından farklılıklar bulunmakta mıdır?

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada Türkçe öğretimi kitaplarındaki ölçme ve değerlendirme bölümü incelendiği için nitel araştırma desenlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır.

Yazılı ve görsel malzemenin toplanıp incelenmesi olarak da tanımlanan doküman incelemesi, araştırmaya konu olan olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı kaynakların analizini kapsamaktadır (Sönmez ve Alacapınar, 2018, s. 108; Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 189). Kaynak kitapların “ölçme ve değerlendirme” bölüm başlıkları ele aldıkları konular ve içerikleri bakımından çözümlenmiş ve karşılaştırılmıştır.

2.2. Çalışma Materyali

Araştırmanın çalışma materyali olarak aşağıdaki kitaplar belirlenmiştir:

- Cemiloğlu, M. (1998). *İlköğretim okullarında Türkçe öğretimi*. Bursa: Vipaş Yayınları.
- Ünalın, Ş. (2001). *Türkçe öğretimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Demirel, Ö. (2003). *Türkçe ve sınıf öğretmenleri için Türkçe öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Nas, R. (2003). *Eğitim fakültesi öğrencileri ve sınıf öğretmenleri için Türkçe öğretimi*. Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları.
- Yıldız, C., Okur, A., Arı, G. ve Yılmaz, Y. (2006). *Yeni öğretim programına göre kuramdan uygulamaya Türkçe öğretimi*. (C. Yıldız, Yay. Haz.), Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Nuhoğlu, M. M., Başıoğlu, N. ve Kayganacıoğlu, S. (2008). *Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Güzel, A. ve Karatay, H. (2014). *Türkçe öğretimi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kavcar, C., Oğuzkan, F. ve Hasırcı, S. (2016). *Türkçe öğretimi*. Ankara: Anı Yay.
- Calp, M. ve Calp, Ş. (2016). *Özel eğitim alanı olarak Türkçe öğretimi-Cilt I-II*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Güneş, F. (2017). *Türkçe öğretimi yaklaşımlar ve modeller*. Ankara: Pegem Akademi.
- Göçer, A. (2018). *Türkçe eğitiminde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi.

2.3. Verilerin Analizi

Nitel araştırma deseninde yürütülen bu çalışmada içerik analizi yöntemiyle veriler analiz edilmiştir. Bilimsel çalışmalarda ham verilerin belli tekniklerle işlenerek çözümlenmesi ve yorumlanması gerekir (Karasar, 2015). İçerik analizi, metin veya metinlerde belli kelimelerin veya kavramların varlığını belirleyerek metindeki mesajın özelliklerini objektif ve sistematik olarak tanımaya yönelik çıkarımlar yapmaktır (Büyüköztürk vd., 2016, s. 250). İçerik analizinde tema ve kodlar okunur, ardından tema ve kodlar arasındaki kalıpları tespit etmek amacıyla daha sistemli bir okuma yapılır (Balci, 2016). Bu analizin temelinde benzer verileri belirli kavramlar ve temalar etrafında bir araya getirmek, bunları anlamlı bir biçimde organize edip yorumlamak vardır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu yolla nitel veriler kısmen nicel olarak ifade edilmekte, veriler çözümlenmekte ve karşılaştırılmaktadır.

Bu kapsamda bulgular kısmı iki aşamada incelenmiştir. İlk olarak kitapların “ölçme ve değerlendirme” bölüm başlığı altında değindikleri alt başlıklar ve bunların kitaplarda bulunma sıklığı tespit edilmiştir. Böylelikle kitaplarda yer alan ölçme ve değerlendirmeye ait konu başlıkları belirlenmiş, konular en sık ele alındıktan en az ele alınana doğru sıralanmıştır. Bulgular kısmının ikinci aşamasında, ölçme ve değerlendirme başlığı altındaki konu başlıklarının kitaplar arasında içerik açısından farklılık gösterip

göstermediği belirlenmeye çalışılmıştır. Sonuç olarak ele alınan Türkçe öğretimi kitaplarında ölçme ve değerlendirme yaklaşımları ortaya konulmaya çalışılmıştır.

3. Bulgular

Araştırmanın ilk amacı doğrultusunda kaynak kitaplardaki ölçme ve değerlendirmeye ilişkin bölüm/konu başlıklarının neler olduğu sorusuna yanıt aranmıştır:

3.1. Türkçe Öğretimi Konusunda Yazılan Kaynak Kitaplarda Ölçme ve Değerlendirmeye İlişkin Bölümlendirmeler ve Konu Başlıkları

İncelenen kitaplarda bazı konuların, bölüm veya bölüm altında alt başlık olarak yer aldığı gözlenmiştir. Bu nedenle dağılıma ilişkin sınıflandırma yapılırken konular, kitaplarda yer alma durumuna göre bölüm ve konu başlığı adı altında birlikte ele alınmıştır. Bu kapsamda Tablo 1’de kitaplarda yer alan ölçme ve değerlendirmeye ilişkin bölüm ve konu başlıklarına yer verilmiştir.

Tablo 1. İncelenen kitaplarda yer alan ölçme ve değerlendirmeye ilişkin bölüm ve konu başlıkları

Bölüm/Konu Başlıkları	Kitaplarda Bulunma Sıklığı
Ölçme ve Değerlendirme	8
Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ölçme Teknikleri	5
Türkçe Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme	4
Değerlendirme Yaklaşım ve Türleri	4
Türkçe Öğretiminde Kullanılan Sorular, Soru Çeşitleri ve Özellikleri	4
Dinleme Becerisinin Gelişim ve Kullanım Durumunun Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi	3
Konuşma Becerisinin Gelişim ve Kullanım Durumunun Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi	3
Okuma Becerisinin Gelişim ve Kullanım Durumunun Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi	3
Yazma Becerisinin Gelişim ve Kullanım Durumunun Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi	3
Ölçme ve Değerlendirmenin Önemi, İçeriği ve Niteliği	2
Türkçe Öğretiminde Kullanılan Formlar ve Ölçekler	2
Türkçe Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme Uygulamalarının Genel Görünümü	2
Türkçe Eğitiminde Süreç Odaklı Ölçme ve Değerlendirme Uygulamaları	1
Yazım ve Noktalama Kurallarını Uygulayabilme Becerisini Ölçme ve Değerlendirme	1
Dil Bilgisi Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme	1
İlk Okuma ve Yazma Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme	1
Ölçme Tipleri	1
Değerlendirmenin Yararları	1
Birinci Sınıfta Değerlendirme	1
İkinci ve Üçüncü Sınıflarda Değerlendirme	1
Dördüncü ve Beşinci Sınıflarda Değerlendirme	1

Ödevler ve Değerlendirilmesi	1
Düzeltilme Sembolleri ve Anlamları	1
Başarıyı Ölçmenin Gerekliliği	1
Çocukları Tanıma Teknikleri	1
Geçmişten Günümüze Ölçme ve Değerlendirmenin Genel Görünümü	1

Tablo 1'e göre kitaplarda bazı bölüm veya konuların ortak bir biçimde ele alındığı tespit edilmiştir. İncelenen kitaplarda en sık ele alınan konu başlığı *ölçme ve değerlendirilmedir*. Bu başlık ile ölçme ve değerlendirmeye ilişkin bazı kavramlar açıklanmış, okuyucuda konu hakkında bir temel oluşturulmaya çalışılmıştır. Türkçe öğretiminde kullanılan *ölçme teknikleri veya araçları* başlığı da en çok ele alınan konular arasındadır. Bununla birlikte *Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme* başlığının da bazı kitaplarda bağımsız bir şekilde yer bulduğu görülmektedir. Bu kitaplarda ölçme ve değerlendirmenin dışında özellikle Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme üzerinde durulduğu belirlenmiştir. Dikkat çeken başlıklardan biri de *Türkçe öğretiminde kullanılan sorular, çeşitleri ve özellikleridir*. Ancak Türkçe eğitiminde süreç odaklı ölçme ve değerlendirme uygulamaları, yazım ve noktalama kurallarının uygulanabilme becerisini ölçme ve değerlendirme, dil bilgisi öğretiminde ölçme ve değerlendirme, ilk okuma ve yazma öğretiminde ölçme ve değerlendirme, geçmişten günümüze ölçme ve değerlendirmenin genel görünümü, 1-5. sınıflarda değerlendirme, düzeltme sembolleri ve anlamları, ödevlerin değerlendirilmesi, çocukları tanıma teknikleri ise en az ele alınan konular arasındadır.

Araştırmanın ikinci amacına yönelik olarak ise bu bölüm/konu başlıklarının içerik bakımından kitaplarda farklılık gösterip göstermediği incelenmeye çalışılmıştır. Bu kısımda özellikle görülme sıklığı belirgin olan başlıkların içeriklerine yer verilmiştir.

3.2. Türkçe Öğretimine Yönelik Kitaplarda Bölümlerin ve Konuların İçerik Bakımından İncelenmesi

Bu probleme ilişkin soruya ele alınan her bir bölüm/konu başlığına ve bu başlıklara yer veren kitaplara göre cevap aranmıştır.

3.2.1. Ölçme ve Değerlendirme

İncelenen kitaplarda en çok ele alınan başlık ölçme ve değerlendirme başlığıdır. Bu başlık bazı kitaplarda "ölçme ve değerlendirme" olarak birlikte ele alınırken bazılarında "ölçme" ve "değerlendirme" şeklinde ayrı başlıklar altında açıklanmış, bazılarında ise yalnızca "değerlendirme" başlığı altında iki kavram birlikte sunulmuştur. Nas (2003), Yıldız (2006), Nuhoğlu, Başoğlu ve Kayganacıoğlu (2008), Calp ve Calp (2016)-II, Güneş (2017), Göçer (2018) doğrudan "ölçme ve değerlendirme" başlığına yer verirken Demirel (2003) "değerlendirme", Cemiloğlu (1998) "ölçme" ve "değerlendirme" başlıklarına ayrı ayrı değinmiştir. Hepsinin ortak noktası okuyucunun zihninde ölçme ve değerlendirme kavramlarının içeriğine ilişkin birtakım şemalar oluşturabilmeleridir.

Ünal (2001), Kavcar, Oğuzkan ve Hasırcı (2016), Calp ve Calp (2016)-I ve Güzel ve Karatay (2019) editörlüğünde hazırlanan kitapta ise bu konuya ayrı bir başlık altında yer verilmediği görülmüştür. Ünal (2001), Calp ve Calp (2016)-I., Güzel ve Karatay (2019)'ın değinmediği bu başlığa Kavcar, Oğuzkan ve Hasırcı (2016) "giriş" adı altında Türkçe Öğretim Programı'ndan hareketle yer vermiştir. Bu kapsamda ayrı bir bölüm/konu başlığı olarak geçmeyenlerle birlikte çoğu kitapta ölçme ve değerlendirme ile ilgili bazı kuramsal bilgilere yer verildiği tespit edilmiştir.

3.2.2. Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ölçme Araçları

İncelenen bazı kitaplarda Türkçe öğretiminde kullanılan ölçme ve değerlendirme araçlarının ayrı başlık altında açıklandığı görülmüştür. Cemiloğlu (1998), Demirel (2003), Nas (2003), Yıldız (2006) ve Göçer (2018) çalışmalarında ayrı başlık altında Türkçe öğretiminde kullanılan ölçme tekniklerinden söz etmişlerdir. Bu başlıkta Türkçe öğretiminde kullanılan ölçme araçlarının önemi, işlevleri, nasıl kullanıldıkları, avantaj ve dezavantajları teorik olarak açıklanmıştır. Diğer çalışmalarda ise ya ölçme tekniklerine doğrudan yer verilmemiş ya da bu konuya diğer konularla birlikte kısaca değinilmiştir. Ancak ölçme araçları başlığının kitaplarda doğrudan bulunup bulunmaması dikkate alınmadan bütün kitaplar, bu doğrultuda incelenerek Türkçe öğretiminde kullanılan ölçme araçlarının kitaplarda yer bulma sıklığı belirlenmeye çalışılmıştır. Buna göre tespit edilen araçlar ve kitaplarda bulunma sıklığı Tablo 2’de şu şekilde sunulmuştur:

Tablo 2. İncelenen kitaplarda yer alan ölçme ve değerlendirme teknikleri

Ölçme ve Değerlendirme Teknikleri		Kitaplarda Bulunma Sıklığı
Geleneksel Ölçme ve Değerlendirme Araçları	Yazılı Sınavlar-Açık Uçlu Sorular	10
	Çoktan Seçmeli Testler	7
	Eşleştirme Maddeleri	6
	Kısa Cevaplı Maddeler	6
	Doğru Yanlış Maddeleri	6
	Sözlü Sınavlar	3
	Gözlem	8
Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Araçları	Performans Ödevi	5
	Öğrenci Ürün Dosyası (Portfolyo)	5
	Öz Değerlendirme	5
	Akran Değerlendirme	4
	Görüşme	4
	Proje	4
	Tutum Ölçekleri	3
	Ödevler	2
	Okutma	2
	Anlatırma	2
	Anektodlar	2
	Kavram Haritaları	2
	Grup Değerlendirme Formu	2
	Dereceli Puanlama Anahtarı	2
	Tanılayıcı Dallenmiş Ağaç	1
	Yapılandırılmış Grid	1
	Çalışma Yaprakları	1
	Kontrol Listeleri	1
	Öğrenci Öğrenme Günlükleri	1
	Drama	1
Sözlü Sunum	1	
Sergileme	1	

Cemiloğlu (1998) tarafından hazırlanan kitapta ölçme araçları olarak *gözlem, okutma, anlatırma, yazdırma, yazılı sınav* ve *ödevler*den bahsedilmiştir. Demirel (2003) ve Nas (2003) ise bu başlık altında yalnızca *sözlü sınav, yazılı sınav* ve *gözleme* değinmişlerdir. Ünalın (2001) ile Nuhoğlu, Başoğlu ve Kayganacıoğlu (2008) ise çalışmalarında ölçme tekniklerine ayrı bir başlık altında yer vermemiş, farklı bir başlık altında bu konuya kısaca

değinmişlerdir. Ünalın (2001) ölçme tekniklerini gözlemler, okutma, sözlü ve yazılı yoklamalar, testler, anlattırma, kısa cevaplı sorular, çok sorulu sınavlar, ödevler şeklinde sınıflandırarak açıklarken Nuhoğlu, Başoğlu ve Kayganacıoğlu (2008) soru çeşitleri başlığı altında kısa cevaplı, çoktan seçmeli sorular, eşleştirmeli sorular, doğru-yanlış soruları, açık uçlu sorular şeklinde ölçme araçlarını incelemiştir. Görüldüğü üzere eski program anlayışıyla oluşturulmuş kitaplarda daha çok geleneksel ölçme ve değerlendirme araçları ele alınmuştır.

2005 ve sonrasında hazırlanan Türkçe dersi öğretim programlarından hareketle oluşturulmuş Yıldız vd. (2006), Calp ve Calp (2016)-I-II, Güneş (2017), Göçer (2018) tarafından hazırlanan kitaplarda ise ölçme araçlarının diğer kitaplara göre daha fazla ayrıntılandırıldığı gözlenmiştir. Bu kitaplarda yeni programa bağlı kalınarak öğrenciyi merkeze alan ölçme araçlarına yer verilmiştir. Bu kitaplarda; açık uçlu, kısa cevaplı, çoktan seçmeli vb. geleneksel ölçme ve değerlendirme araçlarının yanında özellikle öz değerlendirme, akran değerlendirme, proje ödevi, performans ödevi gibi alternatif ölçme ve değerlendirme araçları üzerinde durulmuştur. Özellikle Göçer (2018) hazırladığı kitapta yapılandırılmış grid, tanılayıcı dallandırılmış ağaç, çalışma yaprakları, kavram haritaları, kontrol listeleri, dereceli puanlama anahtarları, drama gibi tekniklerin Türkçe öğretimindeki işlevlerine daha detaylı bir biçimde yer vermiştir.

3.2.3. Türkçe Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme

Yıldız vd. (2006), Nuhoğlu, Başoğlu ve Kayganacıoğlu (2008), Calp ve Calp (2016)-II tarafından hazırlanan kitaplarda *Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme* adı altında ayrı bir başlığın olduğu görülmüştür. Bu başlık altında ölçme ve değerlendirmenin Türkçe öğretimindeki yerine ilişkin kuramsal birtakım bilgilere yer verilmiştir. Ancak hepsinin konuya farklı açılardan yaklaştıkları da görülmüştür.

Yıldız vd. (2006) tarafından hazırlanan çalışmada bu başlık altında Türkçe dersindeki ölçme ve değerlendirme uygulamalarının türlerinden bahsedilmiştir. Bu doğrultuda yeni programdan hareketle Türkçe öğretim sürecinin başında, süreçte ve sonuçta yapılan değerlendirme çalışmalarının önemi ve bu uygulamaların Türkçe öğretimine katkıları açıklanmuştur. Nuhoğlu, Başoğlu ve Kayganacıoğlu (2008) tarafından hazırlanan kitap ise *Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme* başlığını taşımasına rağmen bu konuya kitapta çok az yer verildiği tespit edilmiştir. Calp ve Calp (2016)-II tarafından hazırlanan kitapta ise bu başlık altında Türkçe dersinde kullanılan ölçme ve değerlendirme araçlarının açıklandığı görülmüştür. Görüldüğü üzere kitaplarda aynı başlık yer alsa da hepsinin konuya bakış açıları birbirinden farklılık göstermektedir.

3.2.4. Değerlendirme Yaklaşım ve Türleri

İncelenen kitapların bazılarında değerlendirme yaklaşımlarına bazılarında ise değerlendirme türlerine yer verildiği görülmüştür. Bu bakımdan değerlendirmenin farklı kitaplarda farklı bakış açılarıyla ele alındığı tespit edilmiştir.

Bu başlık Nas (2003), Calp ve Calp (2016), Güneş (2017) ve Göçer (2018) tarafından hazırlanan kitaplarda ayrı olarak incelenmiştir. Nas (2003), Calp ve Calp (2016)-II ve Güneş (2017) değerlendirme türleri adı altında *tanıma-yerleştirmeye yönelik değerlendirme, biçimlendirme-yetiştirmeye yönelik değerlendirme, sonucu görmeye yönelik değerlendirme* şeklinde bir sınıflandırmanın varlığından söz etmiş; bunların kullanım yollarını açıklamışlardır. Göçer (2018) ise değerlendirme yaklaşımları başlığı altında sonuç odaklı değerlendirme ve süreç odaklı değerlendirme yaklaşımlarını ortaya koymuştur. Diğer çalışmaların aksine yeni programa uygun bir biçimde ayrı başlıklar olarak sunduğu bu yaklaşımları nitelikleri, uygulama alanları ve araçları bakımından karşılaştırmıştır.

Diğer kitaplarda ise değerlendirme yaklaşımları ve türlerine yönelik herhangi bir başlığın olmadığı görülmüştür. Ancak diğer konuların içerisinde yüzeysel bir biçimde Türkçe öğretiminde tanıma-yerleştirmeye yönelik değerlendirme, biçimlendirme-yetiştirmeye yönelik değerlendirme, sonucu görmeye yönelik değerlendirme şeklinde üç aşamalı bir değerlendirme anlayışının benimsenmesi gerektiği vurgulanmıştır.

3.2.5. Türkçe Öğretiminde Kullanılan Sorular, Soru Çeşitleri ve Özellikleri

Bu başlığa Nuhoglu, Başoğlu ve Kayganacıoğlu (2008), Güneş (2017) ve Göçer (2018) tarafından hazırlanan kitaplarda rastlanmıştır. Demirel (2003) ise çalışmasında sorularla ilgili olarak "madde" yazımına dönük bilgilere yer vermiştir. Bu kitapların tamamında soruların kullanım amaçları, işlevleri, özellikleri ve çeşitleri üzerinde ayrıntılı bir biçimde açıklamalar yapılmıştır.

Demirel (2003), çalışmasında yazılı yoklamalar başlığı altında soru türlerine ve soruların hazırlanma aşamalarına değinmiştir. Nuhoglu, Başoğlu ve Kayganacıoğlu (2008), Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme başlığı altında yoğun olarak "soru" alt başlığına yer vermişlerdir. Öncelikle Türkçe öğretiminde sözlü ya da yazılı metinlere ihtiyaç duyulduğundan söz eden yazarlar, bir ifade dersi olan Türkçe dersinin de metinler aracılığıyla gerçekleştirildiğini belirtmiş ve daha çok metinler üzerinde durmuşlardır. Onlara göre Türkçe dersinin öncelikli amacı metinlerin doğru bir şekilde anlamlandırılmasını ve metinlerin çok anlamlı yapısının fark edilmesini sağlamaktır. Bu kapsamda Türkçe dersinin metni anlamlandırmaya yönelik sorularla yürütülmesinin Türkçe öğretimine katkı sağlayacağını vurgulamışlardır.

Nuhoglu, Başoğlu ve Kayganacıoğlu'na (2008) göre metinlerle işlenen Türkçe dersinde metin altı sorular öğrencilerin anlama nüfuz etmesini; değerlendirmeler, karşılaştırmalar ve çıkarımlar yapmasını kolaylaştırmayı amaçlamalıdır. Bu noktada çoktan seçmeli, doğru/yanlış, eşleştirme maddeleri gibi bilgiyi ezberlemeye yönlendiren sorulardan ziyade açık uçlu sorulardan yararlanmayı doğru bulmuşlardır. Güneş (2017) tarafından hazırlanan kitapta da sorular önemli bir ölçme ve değerlendirme aracı olarak ele alınmıştır. Güneş (2017) soruların öğrencileri güdüleme, anlama düzeyini yükseltme, dil ve zihinsel becerileri geliştirme, öğrenme ve öğretme sürecini etkili yürütme ve değerlendirme şeklinde amaçları olduğundan söz etmiştir.

Göçer (2018) de çalışmasında bir ölçme aracı olan sorulara ayrı bir başlık altında değinmiştir. Öncelikle soruların en eski öğrenme-öğretme yolu olduğundan bahseden Göçer, bu doğrultuda soruların eğitim ve öğretim açısından önemini ortaya koymuştur. Açık uçlu, çoktan seçmeli, kısa cevaplı, boşluk doldurmalı, doğru/yanlış, eşleştirme soruları şeklinde sınıflandırdığı sorulardan en çok açık uçlu yani yazılı sınavların yaygın olarak kullanılması gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca sorular hazırlanırken düzeye hitap etmenin önemli olduğunu vurgulamıştır. Yalnızca bilişsel değil duyuşsal, devinışsel ve sezgisel alanlara da uygun soruların hazırlanması gerektiğini belirtmiştir. Örnek sorulara da yer vererek verdiği bilgileri somutlaştırmıştır.

3.2.6. Dinleme Becerisinin Gelişim ve Kullanım Durumunun Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi

Bu başlığa doğrudan Calp ve Calp (2016)-I, Göçer (2018) ve Güzel ve Karatay (2019) editörlüğünde hazırlanan çalışmalarda yer verilmiştir. Bu kitaplarda diğer çalışmaların aksine dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin ölçme ve değerlendirmesinin ayrı başlık altında detaylı bir biçimde incelendiğini görülmüştür.

Calp ve Calp (2016)-I tarafından hazırlanan kitapta “Dinleme Eğitimi” bölüm başlığı altında “dinleme becerisini ölçme ve değerlendirme” alt başlığına yer verilmiştir. Bu çalışmada dinleme becerisini ölçmek ve değerlendirmek için öğrencilerden anlatılanları özetlemelerini istemek, bir yazıyı okutup ana fikri sormak, bir fıkra anlatıp öğrencilerden anladıklarını kendi cümleleriyle anlatmalarını istemek şeklinde çeşitli uygulamalar yapılabileceğinden söz edilmiştir.

Göçer (2018) de dinleme becerisinin değerlendirilmesi başlığı altında öncelikle Türkçe öğretim programında yer alan dinleme amaç ve kazanımlarına yer vermiştir. Sonrasında ise dinleme öncesi, dinleme süreci ve dinleme sonrası içine alan üç aşamaya yönelik etkinliklerden söz etmiştir. Sürecin tamamının ise süreç değerlendirme uygulamalarıyla birlikte ele alınması gerektiğini vurgulamıştır. Bunların ölçülüp değerlendirilmesinde ise öz değerlendirme, akran değerlendirme gibi alternatif ölçme araçlarından yararlanılması gerektiğini ifade etmiştir.

Güzel ve Karatay (2019) editörlüğünde hazırlanan kitapta ise “dinlemede ölçme ve değerlendirme” başlığı altında öncelikle ölçme ve değerlendirme kavramlarının açıklaması yapılmıştır. Sonrasında dinleme becerisine yönelik öğrencilerin tutumlarının, bilgi ve becerilerinin belirlenmesinin dersin amaç ve kazanımlarına ulaşmak için bir ön koşul olduğundan söz edilmiştir. Dinleme becerisini ölçmek ve değerlendirmek için etkili yolun bu beceriye sınavlarda yer verilmesi olduğunun da altı çizilmiştir. Bir Türkçe öğretmenin Türkçe sınavını yapmadan önce dinleme becerisiyle ilgili bir uygulama yapmasının bu beceriye kıymet kazandıracağına, aksi durumda bu becerinin ihmâl edilen bir beceri olmaya devam edeceğinin vurgulandığı görülmüştür.

3.2.7. Konuşma Becerisinin Gelişim ve Kullanım Durumunun Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi

“Konuşma Eğitimi” bölümü altında konuşma becerisini ölçme ve değerlendirmeye değinen Calp ve Calp (2016)-I, bu başlık altında hazırlıklı ve hazırlıksız konuşmalar yaptırmanın öneminden bahsetmiştir. Konuşma becerisini değerlendirmek için de gözlem formlarından yararlanmak gerektiğini ifade etmiştir. Göçer (2018) de çalışmasında konuşma becerisini ölçme ve değerlendirmeye ayrı başlık altında yer vermiştir. Konuşma becerisinin insan hayatındaki önemine değinerek konuya giriş yapan Göçer, öncelikle Türkçe öğretim programında yer alan konuşma amaç ve kazanımlarını vermiştir. Bu kazanımlardan yola çıkarak konuşma becerisinin değerlendirilmesinde bilişsel, duyuşsal ve psikomotor davranışların göz önünde bulundurulması gerektiğini belirtmiştir. Yine konuşma becerisini ölçme ve değerlendirmenin bir süreç hâlinde gerçekleştirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Bu sebeple ölçme ve değerlendirmede dereceli puanlama anahtarı, etkili konuşma rubriği, konuşma becerisi kontrol listesi gibi alternatif ölçme ve değerlendirme araçlarından yararlanılması gerektiğini belirtmiştir.

Güzel ve Karatay (2019) editörlüğünde hazırlanan kitapta da konuşma becerisinin ölçme ve değerlendirmesi yine ayrı bölüm başlığı olarak verilmiştir. Ancak bu bölüm altında daha çok konuşmanın niteliklerine, fiziksel unsurlarına, kekemelik, afazi, dizartri gibi konuşma bozukluklarına yer verilmiştir.

3.2.8. Okuma Becerisinin Gelişim ve Kullanım Durumunun Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi

“Okuma Eğitimi” bölümü altında okuma becerisinin ölçme ve değerlendirmesine değinen Calp ve Calp (2016)-I, okuma becerisinde özellikle nelerin ölçülmesi gerektiği üzerinde durmuşlardır. Örneğin sesli ve sessiz okuma kurallarına uyma, hızlı okuma ve

okuduğunu anlama, vurgu ve duraklara dikkat etme gibi becerilerin ölçülmesi ve değerlendirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Göçer (2018) ise öncelikle okumaya yönelik Türkçe öğretim programında yer alan amaç ve kazanımlara yer vermiş, okuma becerisinin değerlendirilmesinde okuduğunu anlamaya yönelik sorular üzerinde durmuştur. Anlayarak okumak için metni sorulara bağlayarak incelemenin önemli bir değerlendirme uygulaması olduğundan söz etmiştir. Okuma becerisinin gelişim durumunun belirlenmesinde ise çeşitli alternatif değerlendirme araçlarını kullanmanın faydalarından bahsetmiştir.

Güzel ve Karatay (2019) editörlüğünde hazırlanan kitapta ise okuma eğitimi başlığında daha çok okuduğu metnin konu ve ana düşüncesini bulma üzerinde durulmuştur. Bunun yanında okuma eğitiminde kullanılabilecek kavram haritalarından söz edilmiştir. Kavram haritalarının kullanımı ile öğrenciler, okunan metnin olayı veya konusunu oluşturan unsurlar arasındaki ilişkileri toplu bir biçimde görme fırsatı yakalarlar. Bu durumun okunanların anlamlandırılmasını kolaylaştırdığı ifade edilir.

3.2.9. Yazma Becerisinin Gelişim ve Kullanım Durumunun Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi

Calp ve Calp (2016)-I, "Yazma Eğitimi" bölümü altında ise "yazılı anlatım etkinliklerini ölçme ve değerlendirme" alt başlığına değinmişlerdir. Bu başlık altında yazılı anlatımları değerlendirme yollarından ve bunların güçlüğünden bahsetmişlerdir. Yazılı anlatım etkinliklerinde kâğıda dökülen öğrenci tepkileri bilişsel alandan daha çok duyuşsal ve devinişsel alanlarla ilgilidir. Bu da yazılı anlatım etkinliklerini değerlendirmenin ustalık gerektirdiğini ortaya koymaktadır. Bu noktada kitapta objektifliği sağlamak adına yazılı anlatımları değerlendirirken hangi ölçütleri kullanmak gerektiği konusunda yol gösterilmektedir. İmlâ ve noktalama, plan gibi çeşitli değişkenlerin baz alındığı birkaç yazılı anlatım değerlendirme ölçeğine de yer verilmiştir.

Yazma becerisinin değerlendirilmesi başlığı altında Göçer (2018), öncelikle yazma becerisinin gelişiminde değerlendirmenin işlev ve önemine değinmiştir. Yazma becerilerinin ölçülmesinde kompozisyon sorusunun önemli bir yeri olduğundan söz eden yazar, bu başlık altında özellikle yazılı sınavları ve bunların içeriklerini aydınlatmıştır. Bununla birlikte süreç boyunca çoklu değerlendirme yöntem ve araçlarından da yararlanılması gerektiğini önemle vurgulamıştır. Yine yazma becerisi için öz değerlendirme, akran değerlendirme gibi ölçek örneklerine yer vermiştir.

Güzel ve Karatay (2019) editörlüğünde hazırlanan kitapta ise yazma becerisinin ölçme ve değerlendirmesinde süreç odaklı bir değerlendirme anlayışının belirlenmesi gerekli görülmüştür. Yalnızca yazılı yoklamalardan hareket edilmemesi, süreç içinde bireysel yazma etkinlikleri yaptırılması gerektiği vurgulanmıştır. Yazma etkinlikleri sonucunda öğretmenlerin objektif olma, düzeltme için ortak ölçütler belirleme gibi noktalara dikkat etmeleri gerektiği belirtilmiştir. Son olarak örnek yazma becerisi değerlendirme formlarına yer verilmiştir.

3.2.10. Ölçme ve Değerlendirmenin Önemi, İçeriği ve Niteliği

Bu başlığa kısmen bütün kitaplarda değinilmiştir. Ancak ayrı bir başlık olarak yalnızca Calp ve Calp (2016)-II ile Göçer (2018)'in çalışmalarında rastlanmıştır. Diğer çalışmalarda tek paragrafta özetlenen bu konu, adı geçen kitaplarda detaylı bir biçimde açıklanmıştır.

Calp ve Calp (2016)-II bu başlık altında ölçme ve değerlendirmenin eğitim ve öğretimin ayrılmaz bir parçası olduğundan, öğrencilerin mevcut durumlarının tespit

etmeyi kolaylaştırdığından, başarılı öğrencileri güdülediğinden, öğrenci hakkında verilen kararlara dayanak olduğundan ayrıntılı bir biçimde söz etmiştir. Yazarlar böylelikle okuyucuyu ölçme ve değerlendirmenin işlevi ve önemine dair bilgilendirmeyi amaçlamıştır. Göçer (2018) ise kitabında bu konuyu ayrı bir bölüm hâlinde incelemiştir. Bu bölümü de “Ölçme ve değerlendirme nedir?”, “ölçme”, “ölçme aracında bulunması gereken nitelikler”, “değerlendirme”, “öğretim etkinliğinin değerlendirilmesi”, “ölçme ve değerlendirme arasındaki ilişki”, “öğretmenlerin göz önünde bulundurmaları gereken ölçme ve değerlendirme ilkeleri” şeklinde alt başlıklarla detaylandırmıştır.

3.2.11. Türkçe Öğretiminde Kullanılan Formlar ve Ölçekler

Bu başlığa Yıldız vd. (2006) ve Kavcar, Oğuzkan, Hasırcı (2016) tarafından oluşturulan kitaplarda rastlanmaktadır. Ancak diğer çalışmalarda ayrı başlık altında sunulmasa da farklı başlıklar içerisinde kısmen bazı form ve ölçek örneklerine yer verildiği tespit edilmiştir. Bu bakımdan bu bölümde bütün kitaplarda ele alınan form ve ölçeklerin dağılımına şu şekilde yer verilmiştir:

Tablo 3. İncelenen kitaplarda yer alan değerlendirme ölçekleri

Değerlendirme Form ve Ölçekleri	Kitaplarda Bulunma Sıklığı
Yazma Becerisini Değerlendirme Ölçeği	7
Okuma Becerisini Değerlendirme Ölçeği	6
Konuşma Becerisini Değerlendirme Ölçeği	4
Dinleme Becerisini Değerlendirme Ölçeği	4
Öğrenci Ürün Dosyası Değerlendirme Ölçeği	4
Ölçme ve Değerlendirme Fişi	3
Dereceli Puanlama Anahtarı	3
Öz Değerlendirme Formu	3
Akran Değerlendirme Formu	3
Hikâye Anlatımı Kendini Değerlendirme Ölçeği	3
Öğrenci Tanıma ve Gözlem Formu	3
Grup Değerlendirme Formu	2
Proje Değerlendirme Formu	2
Öğrenme-Öğretme Sürecini Gözlem Ölçeği	2
Öğrenme Alanlarını Değerlendirme Ölçeği	2
Sözlü Sınav Değerlendirme Formu	1
Kompozisyon Değerlendirme Ölçeği	1
Denetleme Dizegesi	1
Sormaca Ölçeği	1
Türkçe Dersine Yönelik Tutum Ölçeği	1
Öğrenci Dil Değerlendirme Formu	1
Öğrenci Günlükleri Değerlendirme Gözlem Formu	1
Genel Değerlendirme Formu	1

Tablo 4 incelendiğinde ele alınan kitaplarda birtakım form ve ölçek örneklerine yer verildiği tespit edilmiştir. Ancak bu ölçek ve form örneklerinin büyük çoğunluğu yeni programlardan hareketle oluşturulmuş kitaplarda yer almaktadır. Eski programa uygun olarak Cemiloğlu (1998), Ünalın (2001), Nas (2003), Demirel (2003) tarafından hazırlanan kitaplarda ise ölçek örneklerine çok fazla rastlanmamıştır.

Bununla birlikte “formlar ve ölçekler” başlığına Yıldız (2006) editörlüğündeki kitap ile Kavcar, Oğuzkan ve Hasırcı (2016) tarafından yazılan kitaplarda rastlanmıştır. Bu kitaplarda neredeyse bütün form ve ölçek türleri genel hatları ve kullanım alanlarıyla tanıtılmıştır. Calp ve Calp (2016)-I-II, Güneş (2017) ve Göçer (2018)’in eserlerinde ise ilgili

konu sonlarında form ve ölçekler örneklendirilmiştir. Görüldüğü üzere yeni programdan hareketle hazırlanmış kitaplarda form ve ölçek türleri ve örneklerine daha fazla rastlanmıştır. En çok yer bulan ölçek ve form türleri ise *dinleme, konuşma, okuma ve yazma* gibi temel öğrenme alanlarının öğretmen tarafından değerlendirilmesine yönelik olarak hazırlanmış gözlem formlarıdır. Bunun dışında öğrenenlerin merkeze alındığı öz ve akran değerlendirme formları, grup değerlendirme formları, öğrenci tanıma ve gözlem formları, proje değerlendirme, öğrenci ürün dosyası değerlendirme formlarına tutum ölçeklerine daha az sıklıkla yer verilmiştir.

3.2.12. Türkçe Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme Uygulamalarının Genel Görünümü

Bu başlığın Güneş (2017) ve Göçer (2018) tarafından hazırlanan kitaplarda ele alındığı görülmüştür. Güneş (2017) Türkçe öğretimindeki uygulamalar başlığında Türkçe öğretiminin geçmişten günümüze geçirdiği değişimleri aydınlatmaya çalışmıştır. Uzun yıllar davranışçı yaklaşımın ülkemizde nasıl uygulandığını açıklayan Güneş, bu yaklaşımda Bloom taksonomisinden hareket edildiğini belirtmiştir. Yine bu yaklaşımdan hareketle ülkemizde uzun yıllar kısa cevaplı ve çoktan seçmeli testler ile soru bankalarının yaygın olarak kullanıldığını öne sürmüştür. Bununla birlikte yeni programlarla öğrencilerin dil, zihinsel ve sosyal becerilerinin gelişimini belirlemeye yönelik bir değerlendirme anlayışının benimsendiğini belirtmiştir. Bu kapsamda süreci gözlemlemeye, öğrenci merkezli etkinliklere yer vermeye dikkat çekildiğini vurgulamıştır.

Bu konuya Göçer (2018) çalışmasında da rastlanmaktadır. Öncelikle Türkçe öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme yaklaşım ve uygulamalarına değinen Göçer, bu başlık altında geçmişten günümüze Türkçe öğretmenlerinin değerlendirme uygulamalarından bahsetmiştir. Derslerin ve ölçme değerlendirme uygulamalarının etkili olabilmesi için bir plan dâhilinde yürütülmesi gerektiğini belirten Göçer, bu konu başlığında Türkçe öğretmenlerinin görüşlerini de aktarmıştır. Son olarak Türkçe öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme uygulamalarına katkı sağlayabilecek bazı önerilere değinmiştir.

3.2.13. Türkçe Eğitiminde Süreç Odaklı Ölçme ve Değerlendirme Uygulamaları

Bu başlık incelenen kitaplardan yalnızca Göçer (2018)'in çalışmasında ele alınmıştır. Göçer çalışmasında süreç değerlendirmeye ayrı bir özen göstermiştir. Diğer çalışmalarda bu biçimde ele alınmayan süreç odaklı değerlendirme günümüzde kullanılan ölçme ve değerlendirme anlayışıdır.

Göçer (2018), süreç odaklı değerlendirme anlayışının uygulama ayaklarını ders, metin, tema ve dönem bazında olmak üzere ön, ara ve son değerlendirmeleri kapsayacak şekilde gerçekleştirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Göçer; bir uygulama basamağını kendi içinde ön, ara ve son şeklinde değerlendirmenin belirli bir süreç gerektirdiğini ifade etmiştir. Bu süreç neticesinde öğrencilerin sürekli olarak ölçme ve değerlendirme uygulamalarına maruz kalarak daha etkili öğrenmeler gerçekleştirebileceklerini detaylı bir biçimde açıklamıştır.

3.2.14. Yazım ve Noktalama Kurallarını Uygulayabilme Becerisini Ölçme ve Değerlendirme

Yalnızca Güzel ve Karatay (2019) editörlüğünde hazırlanan kitapta rastlanan bu başlık, yazma eğitiminden ayrı olarak ele alınmıştır. Yazım ve noktalama kuralları da üzerinde durulması gereken bir alandır. Bu bakımdan bu becerileri kullanabilme

durumunun belirli aralıklarla ölçülmesi, değerlendirilmesi ve eksikliklerin giderilmesi gerekmektedir. Kitapta öğretmenlerin yazılı anlatımları düzeltme aşamasında yol gösterici bir tutum benimsemesi, gerekli yerlerde dönütler vererek öğrencilerin yazım ve noktalama konusunda bilinçlenmesini sağlaması gerektiği vurgulanmıştır. Bu kapsamda alternatif araçlardan yararlanılmalıdır. Yine bu bölümde yazım ve noktalama kurallarını uygulayabilme becerisine yönelik yapılmış çalışmalar ve sonuçları hakkında bilgi verilmiştir.

3.2.15. Dil Bilgisi Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme

Bu başlığa yalnızca Güzel ve Karatay (2019) editörlüğünde hazırlanan çalışmada rastlanmıştır. Dil bilgisi öğretiminin etkili ve verimli olabilmesi için ölçme ve değerlendirme uygulamalarına ihtiyaç vardır. Bu kapsamda kitapta dil bilgisi öğretimi sürecinin başında, süreçte ve sonuçta değerlendirme yapılması gerektiği belirtilmiştir. Hem süreç hem de ürün değerlendirmesi birlikte yapılmalıdır. Dil bilgisi öğretiminin ölçme ve değerlendirmesinde kısa cevaplı, doğru-yanlış, çoktan seçmeli, eşleştirmeli, açık uçlu sorulardan ve sözlü sınavlardan yararlanılması gerektiği vurgulanmıştır.

3.2.16. İlk Okuma ve Yazma Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme

Bu başlığa da yalnızca Güzel ve Karatay (2019) editörlüğünde hazırlanan çalışmada rastlanmıştır. Öncelikle ilk okuma ve yazma ile ilgili kazanımlara değinilmiştir. Sonrasında ise ilk okuma yazmaya yönelik yazma ve okuma becerilerini değerlendirme formlarına yer verilmiştir. Böylelikle her öğrencinin gelişim durumunun ayrıntılı bir biçimde ortaya çıkarılacağı vurgulanmıştır.

Tüm bu başlıkların dışında Ünalın (2001) tarafından hazırlanmış çalışmada değerlendirmenin yararları, kitaplarda tek tek değerlendirmenin yararları, 1-5. Sınıflarda değerlendirme, ödevler ve değerlendirilmesi, düzeltme sembolleri ve anlamları şeklinde başlıkların olduğu da belirlenmiştir. Yine Cemiloğlu'nun (1998) çalışmasında ölçme tiplerinden bahsedildiği, Nas (2003) tarafından hazırlanan çalışmada çocukları tanıma tekniklerinin anlatıldığı görülmüştür.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Türkçe öğretiminin etkili ve verimli bir biçimde gerçekleştirilebilmesi için bu alanda yazılmış kaynak kitaplar en temel materyallerdir. Yine Türkçe öğretiminin bilimsel ve sistematik bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için bu kitaplardan faydalanmak gereklidir. Bununla birlikte sağlıklı bir Türkçe öğretimi için ölçme ve değerlendirme uygulamalarına ihtiyaç vardır. Çalışmanın bu bölümünde 12 Türkçe öğretimi kitabındaki ölçme ve değerlendirme bölümünün analizinden elde edilen sonuçlara yer verilmiştir. Bu sonuçlardan yola çıkılarak kitaplardaki ölçme ve değerlendirme yaklaşımları aydınlatılmaya çalışılmıştır.

Araştırma kapsamında Cemiloğlu (1998), Ünalın (2001), Demirel (2003), Nas (2003), Yıldız vd. (2006), Nuhoğlu, Başoğlu ve Kayganacıoğlu (2008), Kavcar, Oğuzkan ve Hasırcı (2016), Calp ve Calp (2016)-I-II, Güneş (2017), Göçer (2018) yazarlığında ve Güzel ve Karatay (2019) editörlüğünde hazırlanan toplamda 12 kitap "ölçme ve değerlendirme" bölümleri açısından incelenmiştir. İnceleme sonucunda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

İncelenen Türkçe öğretimi üzerine yazılmış kaynak kitaplarda en sık ele alınan konu başlıklarının ölçme ve değerlendirme, Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme, Türkçe öğretiminde kullanılan ölçme teknikleri, değerlendirme yaklaşım ve türleri, Türkçe öğretiminde kullanılan sorular, soru çeşitleri ve özellikleri, dinleme becerisinin ölçme ve değerlendirmesi, konuşma becerisinin ölçme ve değerlendirmesi, okuma

becerisinin ölçme ve değerlendirmesi, yazma becerisinin ölçme ve değerlendirmesi olduğu söylenebilir. Ancak bu konu başlıklarının ortak olması içeriklendirmenin de aynı olduğu anlamına gelmemektedir. Her kitap farklı bakış açılarının ürünü olduğu için konu başlıkları aynı olsa bile bu konulara farklı noktalardan yaklaşıldığı görülmüştür.

Hemen hemen bütün kitaplarda ölçme ve değerlendirme ile ilgili tanımlara, içerik problemlerine, eğitim alanındaki kullanım şekillerine değinildiği görülmüştür. İncelenen kitaplarda ölçme ve değerlendirme kavramları ayrı başlık altında açıklandığı gibi bazı kitaplarda bu kavramlara diğer başlıklar altında yer verildiği de tespit edilmiştir. Ancak bu durum kavramların içeriklerini etkilememiştir. Bu sonuç doğrultusunda ölçme ve değerlendirme kavramlarının incelenen kaynak kitaplarda tam bir netlik kazandığını söylemek mümkündür. İncelenen kitaplarda en sık ele alınan konulardan bir diğeri Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirmedir. Aslında genel olarak bütün kitaplar bu başlığa sahiptir. Ancak içerik olarak yalnızca dört kitapta (Yıldız vd., 2006; Nuhoglu, Başoğlu ve Kayganacioğlu, 2008; Calp ve Calp, 2016-II; Göçer, 2018) Türkçe öğretimindeki ölçme ve değerlendirme anlayışına kapsamlı bir biçimde değinilmiştir. Türkçe dersi öğretim programlarından hareketle ölçme ve değerlendirmenin nasıl olması gerektiği açıklanmıştır.

Kitaplarda Türkçe öğretiminde kullanılan ölçme teknikleri de en sık ele alınan konulardan biridir. Eski program doğrultusunda oluşturulmuş kitaplarda ölçme tekniklerinin az sayıda ve sınırlı olduğu görülmüştür. Bu kitaplarda daha çok *yazılı ve sözlü sınavlar*, *çoktan seçmeli sınavlar* şeklinde geleneksel; *gözlem*, *görüşme* ve *ödev* şeklinde tamamlayıcı ölçme araçları üzerinde durulmuştur. Ancak bu durumun yeni anlayışla oluşturulmuş bazı kitaplarda da devam ettiğini söylemek mümkündür. Yeni programdan hareketle oluşturulmuş kitaplarda ölçme teknikleri sayıca artmış; geleneksel araçların yanında özellikle *proje*, *performans*, *öğrenci ürün dosyası*, *kavram haritaları*, *tanılayıcı dallanmış ağaç*, *yapılandırılmış grid*, *çalışma yaprakları*, *öğrenme günlükleri* gibi tamamlayıcı ölçme araçlarının işlevlerinden söz edildiği görülmüştür. Bu durum Türkçe öğretiminin ölçme ve değerlendirmesinde kullanılacak araçlar konusunda yetersizlikler olabileceğine işaret etmektedir.

Çalışmadan elde edilen bir başka sonuç değerlendirme yaklaşım ve türleriyle ilgilidir. İncelenen kitapların hemen hepsinde değerlendirme türlerinden *amaca yönelik değerlendirme* üzerinde durulmuştur. Türkçe öğretiminde daha çok amaca yönelik değerlendirme yaklaşımından hareketle değerlendirmenin *tanılayıcı*, *biçimlendirici* ve *değer biçmeye* yönelik olarak bir süreç içerisinde yapılması gerektiği ifade edilmiştir. Ancak süreç ve sonuç odaklı değerlendirme anlayışının yalnızca Göçer (2018)'in çalışmasında değerlendirme aşamaları, hangi araçlardan yararlanılması gerektiği vb. gibi eksiksiz bir biçimde yer aldığı gözlenmiştir. Diğer çalışmalarda ise bu değerlendirme türleri kısaca tanımlanmıştır. Bu sonuç eski ya da yeni anlayışla oluşturulması fark etmeden çoğu kitapta değerlendirme anlayışının geleneksel bir çizgide ilerlediğini, belirli çerçevelerin dışına çıkmadığını göstermektedir.

İncelenen kitaplarda dikkat çeken diğer sonuç Türkçe öğretiminde kullanılan sorular, soru çeşitleri ve özelliklerine yöneliktir. Bu başlık yalnızca üç kitapta yer alsa da diğer kitaplarda da yer yer değinildiği görülmüştür. Bu sonuca göre Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirmede geçmişten günümüze sorular önemli bir araçtır. Özellikle öğrenciyi eleştirel ve yaratıcı düşünmeye yönlendiren açık uçlu sorular, Türkçe öğretiminin olmazsa olmazıdır. Gerek eski gerekse de yeni anlayışla oluşturulmuş bütün kitaplarda bu doğrultuda yazılı sınavlardan yararlanılması gerektiği ifade edilmiştir. Görüldüğü üzere hangi anlayışın ürünü olursa olsun açık uçlu sorular Türkçe öğretiminin en temel soru çeşidi olarak kabul edilmektedir.

Bir diğer sonuç da dinleme, konuşma, okuma, yazma, dil bilgisi gibi dil becerilerinin ölçme ve değerlendirmesiyle ilgilidir. Bu becerilerin ölçme ve değerlendirmesine yalnızca Calp ve Calp (2016)-I, Göçer (2018) yazarlığında ve Güzel ve Karatay (2019) editörlüğündeki üç kitapta detaylı bir biçimde yer verilmiştir. Diğer kitaplarda ise böyle bir ayrıma gidilmemiş, herhangi bir sınıflandırmada bulunulmamış, öğrenme alanlarına değinilmemiş; bütüncül bir anlayışla ölçme ve değerlendirme uygulamalarına yer verilmiştir. Bu doğrultuda kitaplar arasında bu konuda bir ortaklığın olmadığı görülmüştür. Elde edilen bu sonuç Türkçe öğretiminde temel dil becerilerinin ölçme ve değerlendirmesinde bir sınıflandırma veya adlandırma sorunu olduğuna işaret etmektedir.

İncelemeler sonucunda ulaşılan bir diğer sonuç ise kitapların çoğunda konunun içeriğine uygun olarak ölçek örneklendirmelerine başvurulmasıdır. Eski programdan hareketle oluşturulan kitaplarda daha çok *ölçme ve değerlendirme fişi* adı altında genel bir değerlendirmenin yapıldığı ölçek örneğine yer verilmiştir. Bununla birlikte *yazılı anlatım değerlendirme formu*, *öz değerlendirme formu* şeklinde birkaç ölçek türünden söz edilmiştir. Yeni programdan hareketle oluşturulmuş kitaplarda ise bu ölçeklerin sayıca fazlaştığı görülmüştür. Örneğin *temel dil becerilerinin değerlendirilmesine yönelik ölçekler*, *kontrol listeleri*, *dereceli puanlama anahtarları*, *proje veya performans değerlendirme formu*, *öz ve akran değerlendirme formları*, *grup değerlendirme*, *kompozisyon değerlendirme*, *hikâye anlatımı değerlendirme formu* gibi çeşitli içeriklere göre oluşturulmuş ölçek örnekleri sunulmuştur. Bununla birlikte bazı kitaplarda ölçek örneklerine yoğun bir biçimde yer verilirken bazılarında bunun birkaç örnekle sınırlandırıldığı görülmüştür.

Tüm bunlarla birlikte Güzel ve Karatay (2019) editörlüğünde hazırlanan kaynak kitapta *yazım ve noktalama kurallarını uygulayabilme becerisini ölçme ve değerlendirme*, *dil bilgisi öğretiminde ölçme ve değerlendirme*, *ilk okuma ve yazma öğretiminde ölçme ve değerlendirme*, *geçmişten günümüze ölçme ve değerlendirmenin görünümü* şeklinde diğer kitaplarda rastlanmayan bazı başlıkların olduğu da tespit edilmiştir. Diğer kitaplar bu başlıklara yer vermediği gibi içeriklerinde de bu konulara önemli ölçüde değinmemişlerdir. Bu durum dil bilgisinin, yazım ve noktalama kurallarını uygulayabilme becerilerinin, ilk okuma yazma öğretimindeki ölçme ve değerlendirme uygulamalarının ihmâl edilen alanlar olduğunu ortaya çıkarmaktadır.

Genel olarak bakıldığında incelenen kitaplarda ölçme ve değerlendirme konusunun yerleşmiş birtakım uygulamalar çerçevesinde şekillendiği görülür. Geleneksel çizgiye dayananların dışında çağdaş bir anlayışla oluşturulan bazı kitaplarda bile bu yerleşmiş uygulamalara bağlı kalınmıştır. İncelenen kitaplarda ölçme teknikleri adı altında daha çok bilişsel alanla ilişkili olarak bilgi, kavrama ve uygulama düzeyine yönelik yazılı ve sözlü sınavlar, proje ve performans görevlerine ağırlık verilmiş; analiz, sentez ve değerlendirme düzeyindeki davranışları ölçen ölçme araçlarına daha az değinilmiştir. Yer yer öz ve akran değerlendirmeden bahsedilerek değerlendirme düzeyindeki davranışların ölçülmesi vurgulanmıştır. Ancak genel itibarıyla bilgi, kavrama ve kısmen de uygulama becerileri üzerinde durulmuştur.

Yine kitaplarda daha çok bilişsel alanın ölçme ve değerlendirmesi üzerinde durulmuş, duyuşsal ve devinişsel alanların bu kapsamda ihmâl edildiği görülmüştür. Daha çok okuduğunu veya dinlediğini kavramaya yönelik ölçme ve değerlendirme uygulamalarından bahsedilmiştir. Yazılı yoklamaların, sözlü yoklamaların, çoktan seçmeli testlerin, doğru yanlış testlerinin kullanım olanaklarından söz edilmiştir. Bununla birlikte tutumların, ilgilerin, güdülerin ölçülmesini kapsayan duyuşsal ölçmelerden ve bunların Türkçe öğretimine katkılarından genel olarak daha az söz edilmiştir. Bu alanların ölçülmesi yalnızca tutum ölçeği örnekleri ile ilişkili olarak verilmiştir. Yine

devinışsel alanın ölçme ve değerlendirmesi için dereceli puanlama anahtarları, kontrol listeleri, gözlem fişlerine bazı kitaplarda değinilmiştir. Tüm bunlar genel olarak bilişsel alan becerilerinin ön planda tutulduğunu göstermektedir.

Ana dili eğitiminin amaç ve kazanımlarına ulaşılmasında doğrudan Türkçe öğretimine yönelik hazırlanan kaynak kitaplar önemli bir işlevi karşılamaktadır. Bu kapsamda geleneksel yöntemlerin ötesinde günümüz bireyinin ihtiyaçlarına cevap veren, çoklu değerlendirmeyi esas alan ortak bir ölçme ve değerlendirme anlayışının oluşturulması gerekmektedir. Yine öğrenciye geri bildirim sağlama anlayışı üzerine temellendirilmiş, eğitim öğretim sürecinin tamamına yayılmış, bütün beceri alanlarını eşit derecede önceleyen, bilgi basamağından sentez basamağına değin bütün davranışları ölçme ve değerlendirmeye imkân sunan kaynak kitaplara ihtiyaç vardır. Bu araştırmada 12 kaynak kitabın ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarını ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Bu tür çalışmalar farklı araştırma yöntemleriyle de desteklenmelidir. Örneğın daha büyük örneklemeler üzerinde daha derinlemesine bilgi edinilebilir, daha genellenebilir sonuçlara ulaşılabilir. Böylelikle çeşitli yollarla yapılan araştırmaların alana katkı sağlayacağı düşünölmektedir.

Kaynakça

- Ateş, A. (2019). *Dil öğretimi*. H. Kavruk, H. Kurnaz (Ed.). Türkçe öğretimi içinde (s. 1-13). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Atılğan, H. (2009). *Değerlendirme ve not verme*. H. Atılğan (Ed.), Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme içinde (s. 350-39). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Balcı, A. (2016). *Sosyal bilimlerde araştırma: yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş.; Kılıç Çakmak, E.; Akgün, Ö. E.; Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Calp, M. ve Calp, Ş. (2016). *Özel eğitim alanı olarak Türkçe öğretimi-Cilt I-II*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Cemiloğlu, M. (1998). *İlköğretim okullarında Türkçe öğretimi*. Bursa: Vipaş Yayınları.
- Demirel, Ö. (2003). *Türkçe ve sınıf öğretmenleri için Türkçe öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Demirtaşlı, R. N. (2017). *Ölçmede güvenilirlik*. R. N. Demirtaşlı (Ed.). Eğitimde ölçme ve değerlendirme içinde (s. 77-100). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Göçer, A. (2018). *Türkçe eğitiminde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Gümüş, B. (1976). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Erzurum.
- Güneş, F. (2017). *Türkçe öğretimi yaklaşımlar ve modeller*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Güzel, A. ve Karatay, H. (2014). *Türkçe öğretimi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Karasar, N. (2015). *Araştırmalarda rapor hazırlama*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kavcar, C., Oğuzkan, F. ve Hasırcı, S. (2016). *Türkçe öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- MEB (2019). *Türkçe dersi öğretim programı*. <http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/20195716392253-02-T%C3%BCrk%C3%A7e%20%C3%96%C4%9Fretim%20Program%C4%B1%202019.pdf> [Erişim tarihi: 14.08.2024].

- Nas, R. (2003). *Eğitim fakültesi öğrencileri ve sınıf öğretmenleri için Türkçe öğretimi*. Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları.
- Nuhoğlu, M. M., Başoğlu, N. ve Kayganacıoğlu, S. (2008). *Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Öz, F. (2011). *Uygulamalı Türkçe öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Özer Özkan, Y. (2019). *Ölçme ve değerlendirme ile ilgili kavramlar*. B. Çetin (Ed.). Eğitimde ölçme ve değerlendirme içinde (s. 1-22). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Semerci, Ç. (2009). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. E. Karip (Ed.), Ölçme ve değerlendirme içinde (s. 2-15). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Sönmez, V. ve Alacapınar, F. G. (2018). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tekin, H. (2007). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Yargı Yayınevi.
- Türkçe Sözlük* (2005). Ankara: TDK Yayınları.
- Tüysüz, C. (2018). *Ölçme ve değerlendirmede temel kavramlar ve eğitim sistemindeki uygulamaları*. S. Baştürk (Ed.), Eğitimde ölçme ve değerlendirme içinde (s. 3-20). Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- Ünalın, Ş. (2001). *Türkçe öğretimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, C., Okur, A., Arı, G. ve Yılmaz, Y. (2006). *Yeni öğretim programına göre kuramdan uygulamaya Türkçe öğretimi*. (C. Yıldız, Yay. Haz.), Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.